

KÄSTNER'İN UÇAN SINIF ESERİNİ LİDERLİK EĞİTİMİ BAĞLAMINDA OKUMAK¹

READING KÄSTNER'S *FLYING CLASSROOM* IN THE CONTEXT OF LEADERSHIP TRAINING

Mustafa BİLGEN²

Başvuru Tarihi:13.07. 2024

Yayına Kabul Tarihi:11.10. 2024

DOI:10.21764/maeuefd.1497874

(Araştırma Makalesi)

Özet: Okuma yerliliğine sahip okurlar okuma eylemi ile eğitim de almış olurlar. Çalışmada Kästner'in *Uçan Sınıf* adlı eseri liderlik eğitimi bağlamında okunması amaçlanmıştır. Alt problem olarak *Uçan Sınıf* adlı eserde lider karakterlerin Northouse'un liderlik özelliklerinden hangilerine sahip olduklarını tespit etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Northouse'un liderlik özelliklerinden; zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretilik özelliklerinden oluşturulan veri toplama formuyla toplanmıştır. Toplanan veriler betimsel analize göre analiz edilmiştir. Bulgularda ana kahraman olan Martin Thaler'in zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretilik özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Rakibi ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland'ın ise sadece cesaret, özgüven ve dürüstlük lider özelliklerine sahip olduğu tesbit edilmiştir. Okul romanı okuma yeterliği çerçevesinde okunduğunda Martin Thaler'in tüm liderlik özelliklerini kişiliğinde bulundurması onun liderliğinin etkili, başarılı ve iyi olmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Egerland'ın ise zeki olmayışı, yeterince cesaret ve kararlı olmayışı onun liderliğinin başarısız olmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak okuma yeterliliğine sahip çocuk, okuma yoluyla bir liderin sahip olması gereken liderlik özelliklerinin neler olduğunu, edebi metin üzerinden sunulan gerçekçi yaşam kesitleri üzerinden öğrenmiş olabilecektir. Erich Kästner'in *Uçan Sınıf* adlı okul romanındaki lider karakterler farklı liderlik özellikleri açısından incelenebilir.

Anahtar Sözcükler: *Alman dili ve edebiyatı, Das fliegende Klassenzimmer(Uçan Sınıf), çocuk edebiyatı, liderlik eğitimi, edebi metin*

Abstract: Readers with reading competence also receive education through the act of reading. In this study, it is aimed to read Kästner's *The Flying Classroom* in the context of leadership education. As a sub-problem, it is to determine which of Northouse's leadership characteristics the leading characters in the *Flying Classroom* have. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. The data of the study were collected with a data collection form created from Northouse's leadership traits; intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage. The collected data were analyzed according to descriptive analysis. In the findings, it was determined that the main protagonist Martin Thaler had the characteristics of intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage. His rival Egerland, the leader of the middle school students, was found to possess only courage, self-confidence and honesty. When the school novel is read within the framework of reading competence, it is understood that Martin Thaler's possession of all leadership characteristics in his personality causes his leadership to be effective, successful and good. On the other hand, Egerland's lack of intelligence, courage and determination caused his leadership to fail. As a result, the child with reading competence will be able to learn what leadership qualities a leader should have through realistic life sections presented through literary texts. The leader characters in Erich Kästner's school novel *The Flying Classroom* can be analyzed in terms of different leadership characteristics.

Keywords: *German language and literature, Das fliegende Klassenzimmer(Flying Classroom), children's literature, leadership training, literary text proficiency*

¹ Bu çalışma, 06-08 Nisan 2017 tarihlerinde düzenlenen Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenip genişletilmiş halidir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi A.B.D., Türkiye, e-posta: bilgen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0290-6087

Giriş

XXI. Yüzyılın ilk çeyreğine geldiğimiz bu günlerde okulöncesi çocukların bir kısmı, yardımla veya yardımsız okuma ve klavye üzerinden ekrana yazma becerisi kazandıklarını çevremizde gözlemleyebiliyoruz. Bu informal okuma ve klavye üzerinden ekrana yazma (tuşlama) edinimi, amaca yönelik olup oyun açma ve başlatma eylemi olarak tanımlanabilir. Okulöncesi çocukların ailedeki bireyleri taklit ederek okuma ve ekran klavyesindeki tuşlama olgusu, okuma ve yazma becerisinin, çocuklar için temel ve vazgeçilmez yeterliliklerden biri olduğunu göstermektedir. Bu durum okuma ve yazma becerisinin sadece akademik başarı için değil, aynı zamanda yaşamda bir şeye ulaşmak, bir şeyleri uygulamak ve gerçekleştirmek için de gerekli olduğunu göstermektedir.

Okuma ve yazma becerilerinden okuma, harfleri deşifre etmekten çok daha fazlasını ifade eder. Bu, ön bilgilerin harekete geçirilmesini, çağrışımların takip edilmesini ve hipotezlerin formüle edilmesini içeren etkileşimli bir süreçtir (Glaap, 2002, 7). Okurun metin ile etkileşime geçebilmesi, metni anlaması için metni çözümlemesi gerekir (Akyol, 2001; Baumert & Köller, 1996; Dilidüzgün & Aydın-Gönül, 2017; Ehlers, 2004; Ehlers, 2007; Genç & Ünal, 2020; Ghafournia & Afghari, 2013; Grabe, 2009; Güneş, 2009; Özbay, 2009). Bir metnin çözümlenmesi ve anlaşılması için belirli bir okuma yeterliliği gerektirir.

Okuma eylemi genelde bir yazılı metin üzerinden gerçekleşir. Metinler de işlevlerine göre farklı adlandırılırlar. Bunlardan bir tanesi de edebi metinlerdir. Gerçek hayattaki insan ilişkilerini örneklendiren, hayatın farklı zaman, yer ve karakterlerinden belirli kesitler sunan edebi metinler, özellikle de çocuklara göre yazılan edebi metinler okuma materyali olarak kullanmak çocukların gelişimine de önemli katkı sağladığı gibi (Aktaş, 2009; Dilidüzgün, 2017; Sever, 1998; Yükçü, Tok & Saniye, 2019) gerek kendi kültürünü gerekse yabancı kültürleri tanımayı ve anlamayı sağlar (Öztürk, 2018). Edebi bir metni okumak ayrıca okuyucuda iki bilişsel etkileştirme meydana getirir. Okuyucu bir taraftan okurken önceki bilgilerini, isteklerini, deneyimlerini ve çağrışımlarını metne aktarırken diğer taraftan da metinde kurulan hayali dünya, okurun zihninde sürekli olarak canlanır, tamamlanır ve hayal edilir (Ulich & Ulich, 1994). Bu okuma süreciyle birlikte çocuklara öyküler aracılığıyla istedik davranışların kazandırılması gerçekleştirilebilmektedir (Yalçın & Aytas, 2016). Okuma yetkinliğine sahip çocukların edebi veya edebi olmayan metinlerden becerilerini etkileyen açık ve örtük bilgiler edinmeleri çok daha yüksek olduğu bilinmektedir (Suna, Tanberkan, & Özer, 2020). Okuma yeterliliği ile kazanılan bilişsel ve duyuşsal edinimler, çocukların dil

yetkinliğini, eylemlerini ve kendi kaderini tayin etmesini etkiler. Bilişsel ve duyuşsal edinimler metinlerdeki karakterler üzerinden, teknik olarak bu karakterlerin çözümlenmesiyle yapılabilmektedir.

Homze (1966), edebi metinlerdeki karakterleri gerçek durumlarda, gerçek insan olarak yansıtan eserlerin içerik analizine özel bir önem verir. Çünkü kitaplar, okura, bu karakterler üzerinden çocuğa tanımlayabileceği yeni fikirler, tutumlar, davranışlar ve öğrenebileceği arka planlar sunar. Sunulan bu arka planların okurun, çocuğun düşünme biçimine, hislerine, duygularına ve sonunda da davranışlarına yansır. Bu yansıma, okumanın amaçlarına bağlı olarak uygun bilgileri elde etmek için bir metni temel bir biçimde okumayı, etkileşimde bulunmayı ve sonunda da ders çıkarma ile neticelenir. Böylelikle çocuk, okuma yoluyla herhangi bir konu hakkında bilgi edinir, üzerinde düşünür, eleştiride bulunur ve başkalarının düşünce süreçlerinin farkında varır gibi daha yüksek bilişsel beceriler geliştirebilir. Bu bağlamda Kimmel (1970), edebi metinlerin çocuk tutumları üzerindeki etkisini gösteren deneysel çalışmalara işaret eder (bkz. Jackson, 1944; Schneyer 1969; Shirley, 1969). Çocukların okuma yoluyla ne denli güçlü beceriler geliştirebileceğini ortaya koyan bu çalışmalardan hareketle 2. Milenyum ile dünyada gittikçe artan ve yayılan bireysel veya ulus çatışmaların sebebi olarak mevcut toplumsal veya ulus liderlerinin sorunların üstesinden gelememelerinden kaynaklanmaktadır.

Liderlik hem eski hem de evrensel bir kavramdır. Liderlik örnekleri, hikâyeleri ve modelleri kutsal kitapların yanı sıra Yunan, Latin ve İzlanda klasiklerinde de yer almaktadır (Bass, 1990). Günümüzün değişen dünyasında liderliği ve liderin rolünü anlamak giderek daha önemli hale gelmektedir (Conger, 1993). Liderlik kavramlarının daha iyi anlaşılmasına yönelik bu ihtiyacı ele alan Bredeson (1987), metaforların liderlik eğitiminde kullanılabileceğini öne sürmüştür ve liderliğin farklı perspektiflerden ve çeşitli mercekler aracılığıyla öğretilabileceğini vurgulamıştır. Tarih boyunca denemeler, benzetmeler ve destanlar gibi yazılı eserler, etkili liderlik ilkelerinin daha iyi anlaşılması için birer araç olarak kullanılmıştır (Ayman, 1993; Gehrs, 1994). Günümüzde de pek çok yazılı, görsel-işitsel ürünler çocuklara sunulmakta ve bu ürünler üzerinden çocuklar etkilenmektedir.

Gardner'ın ortaokul öğrencilerine küresel olarak birbirine bağlı, birbirine bağımlı bir dünyada liderlik sorumluluğunun herkes tarafından ve derhal alınması gerektiğini öğütlemektedir. Bunun

sebebi herkesin davranışı, potansiyel olarak diğer herkesi etkilemesidir. Demokratik bir toplumda, birinci sınıf öğrencilerinin bile, hiç kimsenin bir kenara çekilme hakkı olmadığını ifade etmiştir (akt. Bowman, 2013). O halde önemli olan geleceğin liderleri olabilecek çocuklara doğru karakterler sunmaktır. Çünkü çocuklar çevresinde gördükleri, kitaplarda okudukları veya görsel-ışitsel medyada izledikleri karakterlerden etkilenmekte onları kendilerine rol model alabilmektedirler. Edebi eserlerde sunulan bu karakterler, lider karakterler hangi özelliklere sahip olmaları gerektiği sorusuna cevap aranması gerekir. Bu konuda araştırmacılar çeşitli dönemlerde ve sayıda çalışmalar yapmış ve araştırma sonuçları sunmuşlardır. Bir dizi ampirik çalışmalar (Kirkpatrick & Locke, 1991; Lord, De Vader & Alliger, 1986; Mann, 1959; Stogdill 1948, 1974; Zaccaro, Kemp & Bader, 2004; akt. Northouse, 2016) sonucu liderlikle ilgili özelliklerin geniş yıllara ve durumlara göre değişebilmekte sonucunu ortaya koymuştur. Ancak Northouse'a (2016) göre *zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretilik* başlıca liderlik özelliklerinin olduğuna dair genel bir araştırma yakınsamasında bulunur. Buradan hareketle çalışmada, daha çok çocuk edebiyatı yazarlığıyla öne çıkan Erich Kästner'in 'Das fliegende Klassenzimmer' [*Uçan Sınıf*] okul romanını okuma yoluyla liderlik eğitimi açısından araştırılmaya değer bulunmuştur.

Okuma Yeterliliği

Okuma becerileri, çeşitli araştırma perspektiflerinden çok kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır. Her şeyden önce okuma yeterliliği çeşitli karmaşık, bilişsel alt süreçleri içerir. Okuma yeterliliği duygular, bireysel motivasyon veya sosyal etkileşim gibi bir çok kişisel yönü içerir. Okumak sadece harfleri, heceleri ve kelimeleri çözmekten daha fazlasıdır.

Okuma yeterliliği, "kişinin kendi hedeflerine ulaşmak, kendi bilgi ve potansiyelini daha da geliştirmek ve sosyal hayata katılmak için yazılı metinleri anlama, kullanma ve üzerinde düşünme yeteneği" olarak tanımlanabilir (Deutsches PISA-Konsortium [Alman PISA Konsorsiyumu] 2001, s.80).

Okuma süreci: Okuma farklı düzeylerde gerçekleşir, çünkü okuma sürecini okurun ilgileri, okuma hedefleri, metinden beklentileri ve metne yönelik tutumu tarafından da kontrol edilmektedir. Ehlers'e (1998, s.23) göre okuma süreci; "görsel analiz (harfleri tanıma), fonolojik yeniden kodlama (karakterlerin seslere çevrilmesi), kelime tanıma ve anlama (kelimeleri tanıma ve anlama),

sözdizimsel analiz (cümleleri tanıma ve anlama), anlamsal analiz (bağlantıları ve daha derin anlamları tanımak) ve metin analizinden (metni bir bütün olarak anlamak)” oluşur.

Lider ve liderlik özellikleri

Pedagoji Sözlüğü’ne göre lider, aynı türden bir insanın peşinde koşması ve hareketi için değer belirleyici bir hedefin yolunu göstermeye istekli ve yetenekli insanlardır (Fleißer, 2006, s.8). Janda (1960, s.358) liderliği, “bir grup üyesinin, belirli bir grubun üyesi olarak faaliyetlerine ilişkin, bir grup üyesinin diğer bir grup üyesinin davranış kalıplarını belirleme hakkına sahip olduğu algısı ile karakterize edilen belirli bir güç ilişkisi türü olarak” tanımlar. Bass’ın (1985, s.16) ifadesiyle “Liderlik, bir grubun üyeleri arasındaki bir etkileşimdir. Liderler değişim ajanıdır; eylemleriyle diğer insanları, kendisi dışındakilerden, daha fazla etkileyen kişiler de onları etkilemektedir.” Özden (2008, s.109) ise lider kavramını “büyük değişimlerin yarattığı yeni, fırsatları yakalayabilen, belirsizlik ve tehlikelere rağmen bu fırsatları değerlendirerek grubuna yeni açılımlar sağlayan kişi” olarak tanımlar. Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere, liderlik tanımlarının çoğu liderliğin bir grup veya kuruluştaki faaliyetleri ve ilişkileri yönlendirmek, yapılandırmak ve kolaylaştırmak için diğer insanlar üzerinde kasıtlı etki uyguladığı bir süreci içerdiği anlayışını yansıtmaktadır.

Bir liderde bulunması gereken kişisel özellikler üzerine yapılan araştırmalar 20. yüzyılın tamamına yayılmış olsa da, bu yaklaşıma ilişkin bir genel bakış Stogdill (1948, 1974) tarafından tamamlanan iki araştırmada bulunmuştur. Stogdill, ilk araştırmasında 1904 ile 1947 yılları arasında yürütülen 124'ten fazla özellik çalışmasını analiz edip sentezledi ve lider özellikleri olarak *zekâ*, *uyanık*, *içgörü*, *sorumlu*, *cesaret*, *ısrarcı*, *özgüven* ve *sosyallik* ortak özellikler olarak belirlemiştir. İkinci çalışmasında ise 1948 ile 1970 yılları arasında tamamlanan 163 çalışmayı daha analiz etti. Bu incelemede de *ısrarcı*, *başarı*, *içgörü*, *cesaret*, *özgüven*, *sorumlu*, *işbirlikçi*, *hoşgörü*, *etkili* ve *sosyallik* ortak liderlik özellikleri olarak belirlemiştir.

Mann (1959), küçük gruplarda kişilik ve liderliğe ilişkin 1.400'den fazla araştırmayı inceleyen benzer bir çalışma yürüttü ancak durumsal faktörlerin liderliği nasıl etkilediğine daha az vurgu yaptı. Araştırma sonuçları, liderlerin şu altı özellik açısından güçlü olduğunu belirledi: *zekâ*, *erillik*, *uyum*, *baskınlık*, *dışa dönüklük* ve *muhafazakarlık*. Lord ve diğ. (1986), Mann'ın (1959) bulgularını meta-analiz yoluyla yeniden değerlendirdi ve *zekâ*, *erillik* ve *baskınlık* özelliklerinin, bireylerin liderleri nasıl algıladıklarıyla önemli ölçüde ilişkili olduğunu saptamıştır.

Kirkpatrick ve Locke (1991), liderlerin tartışmasız diğer insanlardan ayrıştığını ileri sürmüşlerdir. Yaptıkları araştırmada *harekete geçirici, güdüleyici, güvenilir, bilişsel yeterli ve bilge olma* özellikleri ortak lider özellikleri olarak tespit etmişlerdir. Northouse (2016), yaklaşık yüzyıllık bir süreyi kapsayan çalışmaların merkezinde *zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaret* liderlik özelliklerinin yer aldığını belirlemiştir. Bir liderde bulunması gereken liderlik özelliklerinin yıllara ve araştırmalara göre değiştiği anlaşılmaktadır.

Liderlik Eğitimi

Platon ve Aristoteles den beri liderliğin doğuştan mı geldiğini sonradan mı öğrenildiği üzerine tartışma günümüze kadar süregelmiştir. Liderlik üzerine yapılan çalışmalar daha çok, %70 oranında, liderliğin çeşitli rol modeller alma gibi çevresel etkilerle kazanılabileceğini ortaya koymuştur (Arvey, Zhang, Avolio & Krueger, 2007; Ilies, Gerhardt & Le, 2004). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan liderlik eğitimlerinin çoğunun yetişkinlere yönelik olduğu ve bu uygulamaların sonuçlarına bakıldığında da katılımcıların %66 oranında, başarıdan ziyade, bu eğitimlerden etkilendiği saptanmıştır (Avolio, Reichard, Hannahc, Walumbwa & Chan, 2009; akt. Gündüz & Duran, 2016). Van Velsor ve Wright (2012) yaptıkları araştırmalar esnasında görüştükları iş adamlarının ağırlıklı oranda liderlik eğitimine 11-17 yaş aralığında başlatılması gerektiğini ifade etmektedirler. Gündüz ve Duran (2016) yaptıkları araştırmalar sonucu çocukluk döneminde çocuklara liderlik eğitimi çerçevesinde bazı becerilerin kazandırılması gerektiğini ifade etmektedirler. Hazırladıkları liderlik eğitimi programında temel liderlik kavramları, kendini ve başkalarını tanıma, problem çözüme, grup çalışması ve işbirliği, iletişim bilgi ve becerilerini geliştirmeyi hedeflemişlerdir. Söz edilen becerileri örnek olayları içeren *Uçan Sınıf* okul romanı üzerinden çocuk okurlara anlatmaya, hissettirmeye ve davranış değişikliği meydana getirmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Günümüz eğitim sisteminde, okuma becerileri sadece metni anlama düzeyinde değil, aynı zamanda üstbilişsel düşünme becerilerini de içermelidir. PISA sınavları gibi uluslararası değerlendirmelerde, öğrencilerin üst düzey okuma becerilerine sahip olmaları önemli olduğu belirtilmiştir. Küresel olarak birbirine bağlı, ahlaki olarak birbirine bağımlı bir dünyada, liderlik herkesin sorumluluğundadır. Çünkü herkesin davranışı potansiyel olarak herkesi etkiler. İnsanoğlunun

doğasında çevresiyle ilişki içerisinde olmak vardır. Bu ilişkiler ağı insanın hayatını anlamlı kılar ve yaşamını sürdürmesinde de önem arz eder. Günlük uygulamada ilişkiler irdelendiğinde, liderleri ve takipçilerini iş ve eğlencede birbirine bağlayan bağlardır (Seidman, 2007). Jordan Meier'e (2012) göre ilişkiler, ortak bilince bağlı olanın bir temsilcisi olarak hizmet eder: "Liderlik olmadan hayatta kalamayız". Bu sebeptir ki gündelik yaşamdaki ilk, orta ve lise öğrencilerinin okuma becerileri geliştirerek okuma yoluyla üstbilişsel düşünme yetkinliğine ulaşmaları esastır. Ayrıca araştırma, serüven çağı çocuklara lider olmanın veya kendilerine lider seçerken hangi özellikleri göz önünde bulundurması gerektiğini kurmaca bir çocuk romanındaki akran karakterler aracılığıyla bilgi edinmesi ve yaşamındaki ilişkilerde proaktif davranışları kazanması açısından önem arz etmektedir.

Kästner, *Uçan Sınıf* okul romanında çocuklara özdeşleşebilecekleri farklı davranış ve özelliklere sahip bir karakter yelpazesi takdim eder. Ancak romandaki karakterler liderlik özellikleri açısından incelendiğinde eser çocuklara iki lider karakteri sunar. İlki yatılı okulda 'Demir Yumruk' adlı 8. ve 9. Sınıf öğrencilerinden oluşan grubun lideri Martin. İkincisi ise şehirde, yatılı olmayan, ortaokul öğrenci grubunun lideri Egerland'dır. Çalışma, okul romanını liderlik eğitimi açısından incelendiği için romandaki bu iki figürün dışında kalan figürlerin özellik ve davranışları inceleme dışı bırakılmıştır. Bu iki figür de Northouse'un zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretlilik liderlik özellikleri bağlamında incelenmiştir.

Araştırmanın amacı, Kästner'in *Uçan Sınıf* eserini liderlik eğitimi bağlamında okumaktır. Bu ana amaç doğrultusunda *Uçan Sınıf* adlı okul romanında iki alt probleme cevap aranacaktır;

1- *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ana karakteri Martin Thaler zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretlilik liderlik özelliklerinden hangilerini taşımaktadır?

2- *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük ve cesaretlilik liderlik özelliklerinden hangilerini taşımaktadır?

Yöntem

Kästner'in *Uçan Sınıf* eserini liderlik eğitimi bağlamında okumak adlı çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı kitap ve elektronik

ortamlarda erişilen dosyaların incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde gerçekleşen bir dizi işlemdir (Bowen, 2009).

Çalışma materyali

Okuma yeterlilikler çerçevesinde lider özellik ve liderlik eğitimi açısından incelenen okul romanı *Das fliegende Klassenzimmer* [*Uçan Sınıf*] Erich Kästner tarafından yazılmış Walter Trier tarafından da resimleri çizilmiştir. Kitabın ilk basımı 1933 yılında *Das Fliegende Klassenzimmer* [*Uçan Sınıf*] orijinal adıyla Almanya'nın Stuttgart şehrinde Perthes yayınevi tarafından basılmıştır. Veri kaynağı olarak kullanılmış olan roman, 1999 yılında Avusturya'da basılmıştır. Roman, yazar Erich Kästner'in önsöz niteliğinde iki çerçeve öyküsüyle başlar. Daha sonra on iki bölümden oluşan roman anlatılır ve sonunda da sonsöz niteliğinde bir çerçeve öykü ile biter. Roman 138 sayfa ve on resimden oluşmaktadır. Kitabın boyutları 15.5 x 2.6 x 19.4 cm'dir.

Verilerin toplanması

Başlangıçta çocuk edebiyatı, PISA okuma yeterlilikleri raporları, okuma yeterliliği, lider, liderlik ve eğitimi özellikleriyle ilgili alan yazın taraması yapıp gerekli notlar alınmıştır. Sonrasında Peter G. Northouse'un bir asra yakın çalışmaları incelemesi sonucu *zekâ, özgüven, kararlılık, dürüstlük* ve *cesaretlilik* lider özellikleri kategoriler formu oluşturulmuştur. Daha sonra ise çalışma materyali *Uçan Sınıf* adlı eser düzenleme, detaylandırma ve tekrarlama okuma stratejileri doğrultusunda okumalar yapılmış, oluşturulan form üzerinde sayfa numaraları ile birlikte notlar alınmıştır.

Verilerin analizi

Erich Kästner'in okul romanından elde edilen veriler içerik analizine göre incelenmiştir. Doküman analizi gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (ayrıntılı inceleme) ve yorumlamayı içerir. Bu yinelemeli süreç, içerik analizi öğelerini birleştirir ve tematik analizi gerektirir (Corbin & Strauss, 2008; Strauss & Corbin, 1998). Tematik analiz, verilerdeki bir örüntü tanıma biçimidir ve ortaya çıkan temalar analiz kategorisi haline gelmektedir. Burada içerik analizinden faydalanılmaktadır (akt. Kıral, 2020).

Bulgular

Uçan Sınıf adlı okul romanında Peter G. Northouse'un 100 yıllık liderlik çalışmalarının incelemesi sonucu ortak liderlik özellikleri olarak *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik*'i belirlenmiştir. Bu özelliklerden hangilerine yatılı okul 8. ve 9. lideri Martin ile ortaokul lideri Egerland'ın sahip olduğu okuma ile belirlenmiştir. Okul romanında, Martin Thaler ana karakteri üzerinden aktarılan liderlik özelliklerinin yer aldığı sayfalar, araştırmacı tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılarak ilgili tablolar altlarında verilmiştir.

1. Alt probleme ilişkin bulgular: *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ana karakteri yatılı okul 8. ve 9. sınıf lideri *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik* liderlik özelliklerinden hangilerini taşımaktadır?

Tablo 1

Uçan Sınıf Adlı Okul Romanının Ana Karakteri Martin Thaler'in Liderlik Özelliklerinin Yer Aldığı Sıklık ve Sayfa Yerleri

Lider özellik kategorileri	Alt kategoriler	f	Kitapta geçtiği sayfalar
<i>zekâ</i>	zeki olmak, akıllıca davranmak	10	17, 18, 31, 32, 35, 36, 41, 51, 77 ve 96-97
<i>özgüven</i>	kişinin kendini değerlendirmesi, kendini bedensel ve psikolojik olarak yeterli, güçlü, önemli, başarılı sağlam bulup bulmamasıyla	4	17, 18, 51 ve 77
<i>kararlılık</i>	ısrar etmek, vaz geçmemek	2	19, 41
<i>dürüstlük</i>	olanı olduğu gibi yansıtma, gerçeği saklamama, bildiğinden, inandığından ve olduğundan başka türlü görünmeye veya göstermeye çalışmama	2	33, 58-61
<i>cesaretlilik</i>	yiğitlik, ataklık ve dayanıklılık özelliklerini de içeren, korku, acı, risk, belirsizlik veya tehdit ile başa çıkabilme	7	17, 18, 19, 35, 41, 58-61, 83-85
Toplam		25	

Tablo 1'de görüldüğü gibi Martin Thaler ana karakteri üzerinden beş liderlik özelliklerinin yirmi altı kez aktarıldığı saptanmıştır. *Uçan Sınıf* adlı okul romanında liderlik özelliklerinden sırasıyla en çok *zekâ* (10), *cesaretlilik* (7) ve *özgüven* aktarılırken en az *kararlılık* (2) ve *dürüstlük* (2) aktarılmıştır. Belirlenen bu liderlik özelliklerinin okul romanında ifade edilişi ve sayfa numaraları aşağıdaki gibidir.

Romanın başında Martin, yazar tarafından betimlenirken *Primus** olarak tanımlanır (Kästner, 1999, s.17). Martin'in çalışkan, akıllı, *zeki* ve *başarılı* bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Martin ve arkadaşları, Johnny Trotz tarafından Noel için yazılan tiyatro oyununun provasını yapmak üzere spor salonun önünde toplanmaya başlarlar. Ancak spor salonunda önüne geldiklerinde son sınıfların mezuniyet balosu için dans çalışmaları sürdürmekte olduklarını görürler. Oysa yatakhane müdürü Dr. Bökh tarafından tiyatro çalışmaları için kendilerine ayrılan saat dilimi başlamıştı. Sınıf birincisi ve tiyatro oyununun sahne ressamı olan Martin, son sınıf öğrencilerine ayrılan sürenin bitmesine rağmen spor salonunu boşaltmaya yönelik bir durum içerisinde olmadıklarını görünce arkadaşlarıyla birlikte spor salonuna girer (Kästner, 1999, s.17). Burada Martin ve arkadaşları, son sınıf öğrencilerinin kendilerine ayrılmış çalışma sürelerinin dışına çıkarak spor salonunu boşaltmama sorunu ile karşılaşır. Martin'in son sınıfların spor salonunu boşaltmaması sorunu karşısında, kendine güvenerek, son sınıfların spor salonunu boşaltmalarını sağlayabileceğine inanması onun *özgüven* sahibi olduğunu göstermektedir. Martin karakterinin *özgüven* duygusu yanı sıra, spor salonunun boşaltılmaması sorunu karşısında grup içerisinde sadece onun *sorumluluk* olarak *cesaretli* bir kişiliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Devamında Martin ve arkadaşları spor salonuna girdikten sonra Martin arkadaşlarından ayrılarak piyano çalan son sınıf öğrencisi Güzel Theodor'un yanına gider. Ondan son sınıfların salonu boşaltmalarını kibarca rica eder (Kästner, 1999, s.18). Burada Martin'in Northouse'un liderlik özelliklerinden *zekâ*, *özgüven* ve *cesaretlilik* özelliklerinin göstergesidir. Çünkü kendinden büyük ve yatılı okulun en kıdemlilerinden, yürütmekte oldukları önemli bir etkinliği, mezuniyet balosu çalışmasını yarıda kesip spor salonunu boşaltmalarını istemesi *özgüven* ve *cesaret* gerektirir. Ayrıca bu istemi kibarca yapması *akıllıca* ve *zekice* bir davranıştır. Lakin Martin'in bu ricasına karşın Güzel Theodor onu küçümser, ona çalışmalarının sona erene kadar beklemeleri gerektiği ifade eder. Theodor'un tutumu üzere Martin öfkelenir kibarlığı bırakarak yüksek sesle Güzel Theodor'dan piyano çalmayı derhal bırakmasını ister. Bu isteğine dayanak olarak yatakhane müdürü Dr. Bökh'ün kendilerine tiyatro oyunu çalışmaları için her gün öğleden sonra iki ile üç arası izin verdiğini ve bu durumdan kendisinin de, yani Güzel Theodor'un da, haberdar olduğunu ifade eder (Kästner, 1999, s.19). Güzel Theodor, Martin'in bu sıra dışı davranışına karşılık piyano çalmayı bırakır. Aynı anda son sınıf öğrencileri Martin'i yiyeceklermiş gibi etrafını sararlar. Güzel Theodor ise ona büyüğü ile böyle bağırarak konuşamayacağını ifade eder ve onu uyarır. Martin'e

haddini bildirdiğini zannedip oturduğu taburede dönerek Güzel Theodor tekrardan piyanoda Tango çalmaya devam eder. Bunun üzerine Martin, etrafını saran son sınıf öğrencilerini yana iterek piyanoya tam yanaşır ve piyanonun tuş takımı kapağını sertçe kapatır. Son sınıflar neye uğradıklarını şaşırırlar. Ama Martin amacına ulaşmak için Güzel Theodor'a ne istediğini öfkeyle tekrar ısrarla ifade eder (Kästner, 1999, s.19). Güzel Theodor, parmakları üzerine kapatılan piyano tuş kapağının vermiş olduğu acıyla yakışıklı fotoğrafik yüzü öfkeden buruşmuş döner ve tehditkâr bir şekilde Martin'i tehdit eder. Sonra da arkadaşlarıyla birlikte spor salonunu boşaltırlar. Martin'in Güzel Theodor nezdinde üst sınıfların spor salonunu terk etmesini gerçekleştirmesi onun Northouse'un *kararlılık* ve *cesaretilik* liderlik özelliklerine sahip olduğunu göstermektedir.

Martin ve arkadaşları Noel arifesinde sahneleyecekleri *Uçan Sınıf* adlı tiyatro oyununun provasını spor salonunda bitirmek üzereyken yatılı olmayan arkadaşlarından biri olan Fridolin, üstü başı yırtılmış, başı ve eli kaniyor halde spor salonu kapısından içeri girer. Arkadaşlarına, yatılı okuldaki ders çıkışı, kendisi ve Rudi Kreuzkamm'ın kasabadaki evlerine giderken ortaokul öğrencileri tarafından saldırıya uğradıklarını anlatır. Ortaokul öğrencilerinin Rudi'yi ve sınıfın imlâ defterlerini de alıkoyduklarını, kendisini ise dövdükten sonra haber yollamak üzere serbest bıraktıklarını arkadaşlarına iletir. Martin durumu anladıktan sonra arkadaşları Johnny'e dönerek yeteri kadar olup olmadıklarını sorar. Johnny başıyla ona onay verince, arkadaşlarına demir çitlerin üzerinden Sıgaraiçmez'in mekânında toplanmak üzere derhal hareket etmelerini için emir verir (Kästner, 1999, s.25). Martin gelişen bu anı olay karşısında hemen harekete geçtiği görülür. Martin burada güvendikleri ve sevdikleri, adilliği ile bilinen ve bu yüzden de ona Justus [Adil insan] olarak lakap taktıkları yatakhane müdürü Dr. Bökh'ün yanına gitme yerine, neredeyse onun kadar sevdikleri ve önemsedikleri Sıgaraiçmez'in yanına akıl danışmaya gitmeye karar verir. Martin'e göre, kasabadaki ortaokul öğrencileriyle yaşanan anlaşmazlık sürecinde haklı olup olmadıklarından emin olamadığı için Dr. Bökh'e gelişen olayları anlatamazlardı (Kästner, 1999, s.29). Çünkü bu olaydan bir ay önce Martin ve arkadaşları bir hafta sonu izinlerinde kasabadaki bir oyun çayırında ortaokul öğrencilerinin kuru kafalı bayrakları almışlar ve onlara geri vermemişlerdi. Ortaokul öğrencileri bayraklarını geri alamayınca durumu telefonla Dr. Bökh'e iletmışler. O da Martin ve arkadaşlarına bayrağı üç gün içerisinde geri vermelerini istemiş vermez iseler kendileriyle iki hafta konuşmayacağını ifade etmişti (Kästner, 1999, s.32). Yani Martin çok sevdikleri öğretmenleri Dr.

Bökh, haklının yanında yer aldığından ona gitmeyerek Northouse'un liderlik özelliklerinden *zekâ* özelliğine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Sıgaraiçmez'in vagonunda olan biteni Fridolin anlatır. Sıgaraiçmez ortaokul öğrencilerinin imla defterlerine el koymalarına anlam veremez. Johnny Sıgaraiçmez'e ortaokul öğrencilerinin bayraklarına bir hafta sonu oyun çayırlarında el koyduklarını ve bu bayrağı yerlerde sürtmekten biraz yıprattıklarını ifade anlatır. Martin burada söze girerek, biraz çok fazla yıprattıklarını söyleyerek Johnny'yi düzeltir (Kästner, 1999, s.33). Burada Martin dürüst davranarak gerçeği söyler, böylece liderlik özelliklerinden *dürüstlük* özelliğine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Martin'in sınıf arkadaşlarından Sebastian, Fridolin'in şehre geri dönmesini ve Rudi'nin evine gidip Rudi'nin ortaokul öğrencilerinin elinden kurtulup eve gidip gitmediğini, gittiyse de imla defterlerinin yanında olup olmadığını öğrenmesinin en akıllıca iş olacağını ifade eder. Sıgaraiçmez, ayağa kalkan Fridolin'in kendisine olur almak için bakması üzere ona başıyla izin verir ve dolayısıyla da Sebastian'ın önerisine katılmış olur. Sebastian'ın bu önerisine Martin Fridolin'e eğer Rudi eve gitmemişse Profesörün, Rudi'nin babası, durumdan haberdar olmaması için hizmetçi kızın sırdaş olmasını sağlamasını ister (Kästner, 1999, s.31). Yine Northouse'un liderlik özelliklerinden *zekâ* özelliğinin Martin'de görülmektedir.

Fridolin, Martin ve arkadaşlarına durum ile ilgili gelişmeleri aktarmak için ortaokul öğrenci lideri olan Egerland'ın evinin önünde buluşmaya karar verirler. Martin ve arkadaşları şehirde Egerland'ın evinin önünde buluşmak üzere harekete geçerler. Martin ve arkadaşları Egerland'ın evine doğru koşarken, sinema önünde yatılı okuldan alt sınıflardan iki öğrenciyi görür. Martin, arkadaşlarından ayrılır ve sinemanın önünde bekleyen alt sınıflardaki iki çocuğun yanlarına yaklaşarak sinemaya gitmemelerini ister. Onlara Rudi'nin ortaokul öğrencileri tarafından kaçırıldığını söyler. Rudi'yi kurtarmak için onların yardımı gerektiği ve gördükleri yatılı okuldan başka öğrencileri de beraberinde, ortaokul öğrencilerinin dikkati çekmeden on beş dakika sonra söylediği yerin etrafında vaziyet almalarını ister. Alt sınıflardaki iki çocuk bunu hemen kabul eder (Kästner, 1999, s.35). Burada da Northouse'un liderin *cesaretilik* ve *zekâ* özelliği Martin'de görülmektedir.

Martin ve arkadaşları ortaokul öğrencilerinin lideri olan Egerland'ın evinin yakınında, Sıgaraiçmez'in kaldığı vagonunda kararlaştıkları gibi Fridolin'in gelmesini beklemeye başlarlar. Martin ve arkadaşları, çok geçmeden, Fridolin'in gelmesiyle Rudi'nin hala ortaokul öğrencilerinin

elinde olduğu anlaşılır. Bu bilgi üzere iri ve güçlü olan Matthias, Egerland oturduğu yere baskın yapıp onu parçalarına ayırmayı istediği ifade edince Martin'in ona izin vermez. Martin'in Matthias Egerland'ı döverek bir şey elde edilemeyeceğini önceliklerinin Rudi ve beraberinde alı koyulan imla defterlerinin nerede olduğunu öğrenmeleri gerektiğini söyler. Zeki olan Sebastian söze girerek belki de müzakere yoluyla bu işin çözülebileceğini, bu sebeple kendisinin bir elçi olarak Egerland'ın evine gitmeyi önerir. Böylelikle Rudi'nin nerede olduğunu belirlemeye çalışacağını söyler. Martin de bu planı kabul eder (Kästner, 1999, s.36). Martin'in burada da akıllıca, *zekice* davrandığı görülmektedir.

Sebastian, ortaokul öğrenci lideri olan Egerland'ın evine gider. Martin ise bu süre içerisinde Egerland'ın evinin çevresinde keşfe çıkar. Bu keşif sırasında Rudi'nin saklandığı yeri öğrenir. Egerland'ın avluya bakan pencereden bir siyah mendil sallayıp arkadaşlarına seslenmesi üzere ortaokul öğrencilerin etraftan Egerland'ların oturdukları evin avlusunda toplanmaya başladıklarını gözlemler. Bu gözlem sonucu arkadaşlarının bulunduğu yere hızlıca geri döner. Sebastian, Martin'e Egerland ile görüşmesini kısaca anlatır. Martin etrafına bakıp yeterli sayıda olduklarını ifade eder. Devamında arkadaşlarına, ortaokul öğrencilerinin toplanmaya başladığını bu sebeple hemen hareke geçmeleri gerektiğini söyler. Johnny önderliğinde grubun yarısını Rudi ve imla defterlerini kurtarmak için Egerland'ların bodrumuna baskın yapmalarına diğer yarısının ise kendisiyle birlikte birkaç dakika sonra toplanan ortaokul öğrencilerin üzerine kanattan, Egerland'ların avlusunu gören köşeden, hücum etmeleri için emir verir. Martin ve arkadaşları harekete geçecekken arkadan Sıgaraıçmez onlara beklemelerini söyler. Ardından bu niyetlerin olamayacağını ifade eder. Çünkü kasabada bu kadar büyük bir kavganın meydana gelmesi kasabayı ayağa kaldıracığını, bu durumda da çevik kuvvetin müdahalesini gerektireceğini söyler. Onun yerine karşıda yer alan inşaat alanına ortaokul öğrencileriyle buluşmalarını, taraflardan birer temsilci seçilerek bunların dövüşmesini ve yenen okulun istediğinin olması daha doğru olacağını söyler. Martin istemeyerek de olsa bu öneriyi kabul eder ve Sebastian'ı ortaokulları oraya çağırması için yönlendirir (Kästner, 1999, s.41). Martin'in burda da *cesaretlilik* ve *zekâ* liderlik özellikleri sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Yatılı okul adına dövüşen Matthias, ortaokulların adına dövüşen iriyarı Wawerka'yı yener. Ancak Egerland'ın arkadaşları antlaşmaya uymaz, Rudi'yi ve imla defterlerini vermeyi ret ederler. Egerland, arkadaşlarının kendisini dinlemediğini ve bu antlaşmaya uymadıklarından dolayı kendini esir olarak almalarını Martin'e teklif eder. Martin ortaokulluların sözünü tutmamalarına çok kızsza

da, Egerland'ın yaptığı teklifin erdemli bir davranış olduğunu ancak bu esir alma olayının anlamsız olduğunu ifade eden Sıgaraiçmez'in düşüncesini doğru bulur. Sonrasında Egerland'a dönerek, onun iyi bir adam olduğunu, arkadaşlarının yanına dönebileceğini ve iki dakika sonra onlara son kez saldıracaklarını bildirmesini ister. Martin'in *dürüst* bir kişi olduğu bu davranışından anlaşılmaktadır. *Dürüstlük* Northouse'un liderlik özellikleri arasında yer alan diğer bir özelliktir.

Martin, Egerland'ın gitmesinden sonra arkadaşlarını etrafında toplar ve Rudi'yi nasıl kurtaracaklarını onlara anlatır. Matthias, Johnny ve kendisi dışında herkesin ortaokullara karşı yürütecekleri kartopu savaşına katılmasını ister. Sebastian'a da yürütecekleri bu savaşı kendisinin gelene kadar asla kazanmamaları veya kazanmak için çabalamamalarını, ortaokul öğrencilerini oyalayacak şekilde hatta biraz geri çekilerek de onları kendi üzerlerine çekmesini emreder (Kästner, 1999, s.41). Burada yine Martin'in *zekâ*, *cesaretlilik*, arkadaşı Rudi'yi kurtarma kararlılığını göstererek liderlik özelliklerine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Martin ve iki arkadaşı gizlice Egerland'ların bodrumuna girerler, Rudi'nin başında bulunan ortaokul öğrencilerini etkisiz hale getirerek Rudi'yi kurtarırlar. Ancak imla defterlerini ortaokul öğrencileri, baskın öncesinde yaktıkları için kurtaramazlar ama yine de Martin külleri ve arta kalanları cebinden çıkardığı mendile sarıp cebine atar. Rudi'yi alarak hemen bodrumdan çıkarlar. Martin, Rudi'ye hemen eve gitmesini ve babasının imla defterlerini soracak olursa yatılı okulda olduklarını ve kendisinin, Martin'in, ona imla defterlerini vereceğini söylemesini, bunun dışında başka bir şey söylememesini Rudi'ye tembihte bulunur. Kendilerinin ise inşaat alanına gidip çabucak ortaokul öğrencilerini dövüp Güzel Theodor'un onları kapısında karşılayacağı yatılı okula döneceklerini söyler (Kästner, 1999, s.51). Martin'in yaptığı plan sayesinde arkadaşlarıyla Rudi'yi kurtarmaları, onun *zekâ* ve *özgüven* bir kişiliğe sahip olduğunu göstermektedir. Yanan imla defterlerini Almanca öğretmenine yarın kendisinin teslim edeceğini ifade etmesi onun *özgüven* sahibi olduğunu göstermektedir. Yatılı okuldan kendisinin ve arkadaşlarının izinsiz çıktıkları için Güzel Theodor onları kapı nöbetçisi olarak Dr. Bökh'e teslim edeceğini öngörmesi Martin'in *zeki* bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Martin ve arkadaşları yatılı okula dönerler. Martin'in de tahmin ettiği gibi Güzel Theodor onları kapıda karşılar ve hemen yatakhane müdürü Dr. Bökh'e götürür. Dr. Bökh, onlara yatılı okul dışına çıkmak için kimden izin aldıklarını sorar. Martin tüm sorumluluğu üzerine alarak arkadaşlarına

kendini takip etmeleri için kendisinin emrettiğini onların bir suçunun olmadığını ifade eder. Dr. Bökh kendisinden yatılı okuldan çıkış için niçin izin almadıkları sorduğunda Martin, izin alma almama için bir an düşündüğünü, vermemesi durumunda bu yasağa rağmen yine de yatılı okuldan kaçacaklarını bu da daha büyük bir suç olacağından sormamayı tercih ettiğini söyler. Sebastian da diğer türlü izin verilmesi durumunda da birisinin başına bir şey gelmesi durumunda da onu, yani yatakhane müdürünü aileler ve yetkililer sorumlu tutacaklardı. İşte bu sebeplerle Martin izin almadıklarını belirtir (Kästner, 1999, s.58-61). Martin'in burada suçu üstlenmesi liderin, arkadaşlarının ve ya öğretmenlerinin ceza almamalarına yönelik bir eylem olarak değerlendirilebilir. Bu da Northouse'un liderlik özelliklerinden *cesaretlilik ve dürüstlük* özelliğinin Martin'de bulunduğunu gösterir.

Martin Almanca dersi öncesi akşamı, yanan imla defterindeki öğrencileri kaldıkları koşulları dolaşarak son sınav öncesinde imla sınavlarından aldıkları notları bir kâğıda yazar. Almanca dersi öncesinde Almanca öğretmenini koridorda karşılamak üzere sınıftan çıkar. İmla defterleri ile ilgili hadiseden haberdar olmayan Almanca öğretmenine olayla ilgili bilgi verir ve sınıfın imla sınavlarından aldıkları notların yazdığı kâğıdı öğretmene verir (Kästner, 1999, s.77). Stogdill'in liderlik özelliklerinden *özgüven* ve *zekâ* özelliklerinin Martin'de olduğu bir kez daha anlaşılmaktadır.

Martin ve Johnny, tıpkı diğer arkadaşları gibi, Dr. Bökh ile Sıgaraiçmez'in aslında birbirlerini eskiden tanıdıklarına inanmaktalar. Onlara göre bu iki eski arkadaşın her ne kadar sırt sırta yaşam yerleri bulursa da karşılaşmadıkları için birbirlerinden habersiz bir şekilde yaşamlarını sürdürmekteydiler. Sevdikleri bu iki insanı bir şekilde buluşturmak istiyorlardı. Bu sebeple öğle yemeğinden sonra Martin ve Johnny Dr. Bökh'ü alıp onunla bir şey konuşacaklarını söyleyip yatılı okulun dışından dolaştırarak Sıgaraiçmez ile buluştururlar. Birbirini gören iki eski arkadaşı böylece buluşmuş olurlar (Kästner, 1999, s.83-85). Burada Martin'in *cesaretlilik* özelliği görülmektedir.

Martin herkes gibi Noel'de anne-babasının yanına gidecekti. Ancak Aileden gelen mektup zarfında umduğu gibi on Mark değil de sadece 20 tane 25 Pfennig'lik pul çıkmıştı. Acaba yere mi düşmüştü, bakındı ama bir şey göremedi. Martin bu durumda Noel'de eve gidemeyecekti. Bir ara yaya gitmeyi düşündü. Ancak Noel'in ikinci gününde eve varabilecekti. Üstelik bu karda kışta eve yaya gitmeye kalkışsa bile yolda konaklaması ve yeme içme için bu para anca yeterdi. Peki geri nasıl dönecekti,

ailesinin parasız fakir olduğunu hatırladı ve eve gitme fikrinin iyi bir fikir olmadığı sonucuna vardı (Kästner, 1999, s.96-97). Burada da Martin'in Noel'i evinde anne babasıyla birlikte geçirmesini çok arzulasa bile yaptığı değerlendirmeler sonucu eve gitse bile parasızlıktan dolayı geri dönebilmesi mümkün olmayacağından yatılı okulda kalmayı kabullenir. Burada da liderlik özelliklerinde *zekâ* özelliğinin Martin'de bulunduğunu göstermektedir. *Uçan Sınıf* adlı okul romanının ana figürü olan Martin Thaler, Northouse'e göre bir liderde bulunması gereken özelliklerinin hepsini; *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik* karakterinde bulundurduğu bulgulardan anlaşılmaktadır.

2. *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik* liderlik özelliklerinden hangilerini taşımaktadır?

Tablo 2

Uçan Sınıf Adlı Okul Romanının Karakteri Egerland'ın Liderlik Özelliklerinin Yer Aldığı Sıklık ve Sayfa Yerleri

Lider özellik kategorileri	Alt kategoriler	f	Kitapta geçtiği sayfalar
<i>zekâ</i>	zeki olmak, akıllıca davranmak	0	
<i>özgüven</i>	kişinin kendini değerlendirmesi, kendini bedensel ve psikolojik olarak yeterli, güçlü, önemli, başarılı sağlam bulup bulmamasıyla	1	38
<i>kararlılık</i>	ısrar etmek, vaz geçmemek	0	
<i>dürüstlük</i>	olanı olduğu gibi yansıtmama, gerçeği saklamama, bildiğinden, inandığından ve olduğundan başka türlü görünmeye veya göstermeye çalışmama	1	46
<i>cesaretlilik</i>	yiğitlik, ataklık ve dayanıklılık özelliklerini de içeren, korku, acı, risk, belirsizlik veya tehdit ile başa çıkabilme	1	52
Toplam		3	

Tablo 2'de görüldüğü üzere ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland karakteri üzerinden beş liderlik özelliklerinin dört kez aktarıldığı saptanmıştır. *Uçan Sınıf* adlı okul romanında liderlik özelliklerinden *zekâ* (1), *özgüven* (1), *dürüstlük* (1) ve *cesaretlilik* (1) aktarılırken kararlılık

aktarılmamıştır. Belirlenen bu liderlik özelliklerinin okul romanında ifade edilişi ve sayfa numaraları aşağıdaki gibidir.

Ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland'ın kendisi ile konuşmaya gelen Sebastian'a arkadaşları Rudi'yi ve imla defterlerini kurtarmaları için ilk önce onların nerede tutulduğunu bilmeleri gerektiğini sonrada onları kurtarmak söyler (Kästner, 1999, s.38). Egerland'ın burada yatılı okul öğrencisi Sebastian'ın tehdidi karşısında kendinden çok emin bir şekilde cevap vermesi onun *özgüven* sahibi olduğunu göstermektedir.

Egerland ile Martin'in yaptıkları anlaşmaya Egerland'ın adamları uymaz. Anlaşmaya göre yenilen taraf karşı tarafın istediğini yerine getirecekti. Egerlandlar yenildikleri için Rudi'yi serbest ve beraberinde imla defterlerini iade edeceklerdi. Ancak Egerland'ın adamları Rudi ve imla defterlerini geri vermeyi ret eder. Liderleri Egerland adamlarına söz geçiremediğinden mahcup olduğunu söyler (Kästner, 1999, s.46). Egerland burada dürüstçe rakipleri olan yatılı okul öğrencilerine arkadaşlarının anlaşmaya uymayı ret ettiklerini ve arkadaşlarının kendisine itaat etmediklerini ifade eder. Northouse'un *dürüstlük* lider özelliğini Egerland karakterinde bulunduğunu söyleyebiliriz.

Egerland ve arkadaşları yatılı okul öğrencilerinin kartopu savaşı teklifini kabul ederler. Ortaokul öğrencileri yatılı okul öğrencileri ile tutuştukları kartopu savaşını da kaybederler. Egerland dışında savaşı kaybettiklerini anlayan ortaokul öğrencileri savaştan birer ikişer kaçarlar. Savaş meydanında adamları tarafından kaçarak yalnız bırakılan ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland, üstü başı kan içinde kalır ve yatılı okul öğrencilerine esir düşer (Kästner, 1999, s.52). Burada Egerland'ın liderlik özelliklerinden *cesaretlilik* özelliğine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Egerland'ın bu *cesaret* ve *dürüstlüğü*nden dolayı yatılı okul öğrencilerinin lideri Martin tarafından serbest bırakılır. *Uçan Sınıf* adlı okul romanının figürleri arasında rakip ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland, Northouse'e göre bir liderde bulunması gereken özelliklerinin üç, *özgüven-dürüstlük-cesaretlilik*, karakterinde bulundurduğu bulgulardan anlaşılmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmada cevap aranan birinci alt problemde *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ana karakterinin *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik* liderlik özelliklerinden hangilerini taşıdığını saptamaktı. Okul romanının ana karakteri olan Martin Thaler'in Northouse'un ortak liderlik özellikleri olarak belirlediği liderlik özelliklerinin tümünü; *zekâ* (10), *özgüven* (4), *kararlılık* (2), *dürüstlük* (2) ve *cesaretlilik* (7) kişiliğinde taşıdığı saptanmıştır. Burada *zekâ* özelliğinin en çok vurgulanan liderlik özelliği olduğu görülmektedir. Araştırmada ayrıca bu özelliğin yanı sıra *cesaret* sonra da *özgüven* liderlik özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yazar, metin aracılığıyla bir liderin zeki olması gerektiği böylelikle kendi arkadaşlarını, başkalarını anlama ve onlarla ilişki kurma konusunda iyi olmayı içermektedir. *Zekâ* beraberinde çalışkan olmayı, başarılı olmayı da getirir. *Uçan Sınıf* okul romanındaki yatılı okul 8. ve 9. sınıfların lideri Martin Thaler okulda başarılı olduğunu, öyle ki sınıfında akademik başarıda birinci olduğu ifade edilmiştir. Okul romanında sorunların çözümlenmesinde liderin *zekâsının* yanı sıra *özgüven*, *cesaretlilik* ve *kararlılığın* en az zeki olmak kadar başarılı olmada veya sorunları çözmeye önemli liderlik özellikleri olduğu roman içeriğinden anlaşılmıştır. Lider, *zekâsı* sayesinde çatışmaların üstesinden gelebilmekte, karşılaştığı problemleri çözebilmektedir. Yine *zekâ* sayesinde lider sağlıklı ilişkiler kurar ve sürdürür. Lider kişide bulunması gereken özelliklerin tespiti üzerine yapılan çalışmalarda da (Lord ve diğ., (1986) Mann, 1959; Northouse, 2016; Stogdill, 1948) *zekâ*, *cesaret* ve *özgüven* kişilik özelliklerinin ortak birer özellik olarak çıkması yapılan araştırma ile benzerlik göstermektedir. Yine Zach (2012) tarafından *Gerçekçi Çocuk ve Gençlik Romanlarındaki Lider Figürler* üzerine yaptığı yüksek lisans çalışmasında başarılı lider figürlerin özellikleri ile benzerlik göstermektedir. Erich Kästner tarafından *Uçan Sınıf* adlı okul romanında sunulan ana karakter Martin Thaler roman içerisinde başarılı ve iyi bir liderlik yürüttüğü anlaşılıyor. Bu başarılı ve iyi liderliğini olaylar karşısında akıllıca davranması, zeki olması, hedefine ulaşmak için cesaret ve kararlılık göstermesi başarıyı beraberinde getirmektedir. Gelişen olaylar karşısında kurallar dışına çıkması karşılığında suçunu üstlenmesi, dürüst olması, bir hafifletici sebep olarak değerlendirildiği görülmüştür.

Araştırmada cevap aranan ikinci alt problemde *Uçan Sınıf* adlı okul romanı ortaokul öğrencilerinin lideri Egerland *zekâ*, *özgüven*, *kararlılık*, *dürüstlük* ve *cesaretlilik* liderlik özelliklerinden hangilerini taşıdığını tespit etmekte. İnceleme sonucu ortaokul öğrenci lideri Egerland'ın *cesaret*

(1), *dürüstlük* (1) ve *özgüven* (1) liderlik özelliklerine sahip olduğu saptanmıştır. Ancak bu üç liderlik özellikleri onu yatılı okul öğrencileri lideri Martin Thaler karşısında başarıya taşıyamamış aksine yürütmüş olduğu mücadeleleri kaybettirmiştir. Ortaokul öğrenci lideri Egerland'ın iyi bir lider olmadığı, iyi lider olabilmenin özelliklerinden *zekâ* ve *kararlılık* özelliklerine sahip olmadığı roman aracılığı ile aktarılmıştır.

Öneriler

Erich Kästner'in *Uçan Sınıf* adlı okul romanındaki lider karakterler, farklı liderlik özellikleri açısından incelenebilir. Farklı çocuk edebiyatı eserlerinde sunulan çocuk karakterler, rol model olabilmeye bağlamında liderlik eğitimi açısından değerlendirilmesi yapılabilir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 187-200.
- Akyol, H. (2001). İlköğretim okulları 5. sınıf Türkçe kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili soruların analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(26), 169-178.
- Arvey, R. D., Zhang, Z., Avolio, B. J., ve Krueger, R. (2007). Understanding the developmental and genetic determinants of leadership among females. *Journal of Applied Psychology*, 92, 693-706. DOI: 10.1037/0021-9010.92.3.693.
- Avolio, B. J., Reichard, R. J., Hannah, S. T., Walumbwa, F. O. ve Chan, A. (2009). A metaanalytic review of leadership impact research: Experimental and quasi-experimental studies. *The Leadership Quarterly* 20, 764-784. DOI:10.1016/j.leaqua.2009.06.006.
- Ayman, R. (1993). Leadership perception: The role of gender and culture. In M. M. Chemers ve R. Ayman (Eds.), *Leadership theory and research: Perspectives and directions* (pp. 137-166). Academic Press. DOI: 10.1037/a0018806.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press. DOI: 10.1002/hrm.3930250310.

- Bass, B. M., ve Stogdill, R. M. (1990). Bass ve Stogdill's handbook of leadership: *Theory, research, and managerial applications*. Simon and Schuster.
- Baumert, J., ve Köller, O. (1996). Lernstrategien und schulische Leistungen. In: *Emotionen, Kognitionen und Schulleistung* (pp. 137-154). Beltz. DOI: 10.25656/01:2331.
- Boulais, N. A. (2002). Leadership in children's literature: Qualitative analysis from a study based on the Kouzes and Posner leadership framework. *Journal of Leadership Studies*, 8(4), 54-63. <https://doi.org/10.1177/107179190200800405>.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>.
- Bowman, R. F. (2013). Learning leadership skills in middle school. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 86(2), 59-63. <https://doi.org/10.1080/00098655.2012.744291>.
- Bredeson, P. V. (1987). *Languages of Leadership: Metaphor Making in Educational Administration*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED294296.pdf>.
- Conger, J. A. (1993). The brave new world of leadership training. *Organizational dynamics*, 21(3), 46-58. [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(93\)90070-H](https://doi.org/10.1016/0090-2616(93)90070-H).
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>.
- Deutsches PISA-Konsortium (2001), *Pisa 2000. Basiskompetenzen von Schülerinnen und Schülern im internationalen Vergleich*. Leverkusen: Opladen. <https://doi.org/10.1007/978-3-322-83412-6>.
- Dilidüzgün, S., ve Aydın Gönül, D. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki yazınsal metinleri okuma anlama etkinliklerinin eleştirel okuma ölçütlerini karşılama yeterliliği. H. Ülper (Ed.) *Türkçe eğitimi güncel araştırmaları* içinde (s. 31-53). Ankara: Pegem akademi.
- Ehlers, S. (1998). *Lesetheorie und fremdsprachliche Lesepraxis aus der Perspektive des Deutschen als Fremdsprache*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Ehlers, S. (2004). Lesen in der Zweitsprache und Fördermöglichkeiten. *Deutschunterricht*,(4), 410.
- Ehlers, S. (2007). Übungen zum Leseverstehen. In K. R. Bausch, H. Christ, H. J. Krumm (Hrsg.), *Handbuch Fremdsprachenunterricht* (S. 287-291). Tübingen: Narr Franke Verlag.

- Fleißer, M. M. (2006). *Führung und Erziehung: Überlegungen Zu Einem Sozialpädagogischen Grundproblem*. München: GRIN Verlag.
http://www.ciando.com/img/books/extract/3638519716_lp.pdf.
- Gehrs, L. M. (1994). The relationship between literature and leadership: A humanities-based approach for studying leadership. *Journal of Leadership Studies*, 1(4), 145-158.
- Genç, N. S., ve Ünal, Ç. (2020). Training von Lesestrategien im deutschsprachigen Literaturseminar. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (43), 301-324.
<https://doi.org/10.21497/sefad.756092>.
- Ghafournia, N., ve Afghari, A. (2013). Relationship between Reading Proficiency, Strategic Competence, and Reading Comprehension Test Performance: A Study of Iranian EFL Learners. *International Education Studies*, 6(8), 21-30. <http://dx.doi.org/10.5539/ies.v6n8p21>.
- Glaap, (2002), „Literarisches und interkulturelles Verstehen im Fremdsprachenunterricht. Zum Forschungsdesign des Herrn B.“ In: Legutke, Michael K.; Richter, Annette; Ulrich, Stefan (Hrsg.), *Arbeitsfelder der Literaturdidaktik. Bilanz und Perspektiven. Lothar Bredella zum 65. Geburtstag*. Tübingen: Gunter Narr, 1-17. DOI: <https://doi.org/10.17875/gup2021-1609>.
- Grabe, W. (2009). *Reading in a second language: Moving from theory to practice*. Cambridge university press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139150484>.
- Gündüz, H. B., ve Duran, A. (2016). Okul Öncesinde Liderlik Eğitimi: Geleceğin Liderleri Eğitim Programının Etkililiği. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(1).
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Homze, A. (1966). Interpersonal Relations in Children's Literature 1920—1960. *Elementary English*, 43(1), 26-52. <https://www.jstor.org/stable/41385933>.
- Ilies, R., Gerhardt, M. W., ve Le, H. (2004). Individual differences in leadership emergence: Integrating metaanalytic findings and behavioral genetics estimates. *International Journal of Selection and Assessment*, 12, 207 – 219.
- İşnel, N. Ç., & Benzer, A. Okuma Stratejilerinin Üst Düzey Düşünme Becerileri ile Okuduğunu Anlama Üzerine Etkisi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 12(2), 1337.
- Jackson, E. P. (1944). Effects of reading upon attitudes toward the Negro race. *The Library Quarterly*, 14(1), 47-54. <https://www.jstor.org/stable/4303176>.

- Janda, K. F. (1960, 4). Towards the explication of the concept of leadership in terms of the concept of power. *Human relations*, 345-363. <http://janda.org/bio/miscellaneous/Janda%201960.pdf>.
- Jordan-Meier, J. (2012). Appearances do matter: Leadership in a crisis. *Leader to leader*, 2012(66), 16-20.
- Kästner, E. (1999). *Das fliegende Klassenzimmer*. Hamburg: Cecilie Dresler Verlag.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kimmel, E. A. (1970). Can children's books change children's values? *Educational Leadership*, 28(2), 209. https://files.ascd.org/staticfiles/ascd/pdf/journals/ed_lead/el_197011_kimmel.pdf.
- Kirkpatrick, S. A., ve Locke, E. A. (1991). Leadership: Do traits matter? *The Executive*, 5, 48–60.
- Lord, R. G., DeVader, C. L., ve Alliger, G. M. (1986). A meta-analysis of the relation between personality traits and leadership perceptions: An application of validity generalization procedures. *Journal of Applied Psychology*, 71, 402–410.
- Mann, R. D. (1959). A review of the relationship between personality and performance in small groups. *Psychological Bulletin*, 56, 241–270.
- Marti, M., ve Ulmi, M. (2006). Lesend denken–Strategien im Umgang mit Fachtexten. *Kruse, Otto/Berger, Katja/Ulmi, Marianne (Hgg.): Prozessorientierte Schreibdidaktik. Schreibtraining für Schule, Studium und Beruf*. Bern: Haupt Verlag, 175-194.
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice*. Sage publications. 20160324050750leadership_theory_and_practice_7th__peter_g.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri: I - Okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özden, Y. (2008). *Eğitimde yeni değerler: Eğitimde dönüşüm*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, K. (2018). Die Literaturwissenschaft und die türkische Germanistik zwischen Innovation und Tradition-eine Annäherung an die „Cultural Turns“ in der türkischen Germanistik aus literaturwissenschaftlicher Perspektive. *Anadolu University Journal of Education Faculty (AUJEF)*, Prof. Dr. Seyyare DUMAN (Special Issue), 92-101.
- Schneyer, J. W. (1969). Effects of reading on childrens attitudes. *Reading Teacher*, 23(1), 49.

- Seidman, D. (2007). *How: Why how we do anything means everything... in business (and in life)*. John Wiley ve Sons.
- Sever, S. (1998). “Demokratik Kültür Edinimi Sürecinde Dil ve Edebiyat Öğretimi”, *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı 56, s: 4-8. <https://journals.iku.edu.tr/yed/index.php/yed/issue/view/72/69>.
- Shirley, F. L. (1969). The influence of reading on concepts, attitudes, and behavior. *Journal of Reading*, 12(5), 369-413. <https://doi.org/10.1080/19388076809557036>.
- Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature. *Journal of Psychology*, 25, 35–71. Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. New York: Free Press. <https://doi.org/10.1080/00223980.1948.9917362>.
- Suna, H. E., Tanberkan, H., ve Özer, M. (2020). Türkiye’de öğrencilerin okuryazarlık becerilerinin yıllara ve okul türlerine göre değişimi: Öğrencilerin PISA uygulamalarındaki performansı. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 11(1), 76-97. DOI: 10.21031/epod.702191.
- Ulich, M., ve Ulich, D. (1994). Literarische Sozialisation. Wie kann das Lesen von Geschichten zur Persönlichkeitsentwicklung beitragen? *Zeitschrift für Pädagogik*, 40(5), 821-834. <https://doi.org/10.25656/01:11111>.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G., 2016, *Çocuk edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yükçü, Ş. B.; Tok, A. İ., ve Saniye, B. K. (2019). The current situation of children's literature: A developmental overview of the preschool picture e-books / çocuk edebiyatının geldiği son nokta: Okul öncesi dönem resimli e-kitaplara gelişimsel bir bakış. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 139- 164. <http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931122>.
- Zaccaro, S. J., Kemp, C., ve Bader, P. (2004). Leader traits and attributes. *The nature of leadership*, 101, 124. <https://doi.org/10.4135/9781506395029>.
- Zach, J. (2012). *Die Anführerfigur im realistischen Kinder- und Jugendroman*. Wien: MLA Diplomarbeit Universität Wien. DOI: 10.25365/thesis.24757.

Extended Abstract

Introduction

The act of reading usually takes place through a written text. One of these is literary texts. Literary texts that exemplify real-life human relations and present certain sections from different times, places and characters of life, especially literary texts written for children, contribute to children's development. The cognitive and affective acquisitions gained through reading proficiency affect children's language competence, actions and self-determination. Cognitive and affective acquisitions can be made through the characters in the texts, technically by analyzing these characters. Because through these characters, books offer the reader new ideas, attitudes, behaviors and backgrounds that the child can identify and learn from. With the 2nd Millennium, the reason for the increasing and widespread individual or national conflicts in the world is the inability of the current social or national leaders to overcome the problems. The important thing then is to present the right characters to children who could be the leaders of the future. Because children are influenced by the characters they see around them, read in books or watch in audiovisual media and can take them as role models. It is necessary to seek an answer to the question of which characteristics these characters, leader characters presented in literary works, should have. Researchers have conducted studies on this subject in various periods and numbers. Northouse makes a general research convergence that intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage are the main leadership traits. Therefore, in this study, the school novel 'Das fliegende Klassenzimmer' [The Flying Classroom] by Erich Kästner, who is more prominent as a writer of children's literature, was deemed worthy of investigation in terms of leadership education through reading.

Purpose

The aim of the research is to read Kästner's 'The Flying Classroom' in the context of leadership education. In line with this main purpose, answers to two sub-problems will be sought in the school novel The Flying Classroom;

1- Which of the leadership qualities of the main character of the school novel The Flying Classroom, Martin Thaler, is characterized by intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage?

2- Which of the leadership traits of intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage does Egerland, the leader of the middle school students in the school novel The Flying Class, possess?

Method

In the study titled "Reading Kästner's 'The Flying Classroom' in the context of leadership education", document analysis method, one of the qualitative research designs, was used. Document analysis is a series of processes that take place in the process of examining and evaluating files accessed in printed books and electronic media (Bowen, 2009).

Conclusion, Discussion and Recommendations

The first sub-problem sought to be answered in the study was to determine which of the leadership traits of intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage the main character of the school novel The Flying Classroom possesses. It was found that Martin Thaler, the main character of the school novel, carried all of the leadership traits identified by Northouse as common leadership traits; intelligence (10), self-confidence (4), determination (2), honesty (2) and courage (7) in his personality. Here, it is seen that intelligence is the most emphasized leadership trait. In addition to this trait, courage and then self-confidence leadership traits come to the forefront. Through the text, the author suggests that a leader should be intelligent and thus be good at understanding and relating to his/her friends and others. Intelligence also brings with it being hardworking and successful. In the school novel The Flying Class, Martin Thaler, the leader of the 8th and 9th grades of the boarding school, is successful at school, so much so that he ranks first in academic achievement in his class. It is understood from the content of the novel that self-confidence, courage and determination, as well as the intelligence of the leader in solving problems

in the school novel, are important leadership qualities in being successful or solving problems as much as being intelligent. From being able to overcome conflicts thanks to their intelligence to being good at solving the problems they face, having strong interpersonal intelligence brings with it the ability to establish and maintain healthy relationships. The fact that intelligence, courage and self-confidence personality traits are found as common traits in the studies on the determination of the characteristics that should be present in the leader (Lord et al., (1986) Mann, 1959; Northouse, 2016; Stogdill, 1948) is similar to this research. It is also similar to the characteristics of the figures in the master's study conducted by Zach (2012) on Leader Figures in Realistic Children and Youth Novels. Martin Thaler, the main character presented in the school novel *The Flying Classroom* by Erich Kästner, is understood to be a successful and good leader in the novel. This successful and good leadership brings success as he acts wisely in the face of events, is intelligent, and shows courage and determination to achieve his goal. In the face of the developing events, it was seen that the fact that he took the blame in return for breaking the rules, being honest, was evaluated as a mitigating factor.

The second sub-problem sought to be answered in the study was to determine which of the leadership traits of Egerland, the leader of the middle school students in the school novel *Flying Classroom*, was characterized by intelligence, self-confidence, determination, honesty and courage. It was determined that Egerland, the middle school student leader, has courage (1), honesty (1) and self-confidence (1) leadership characteristics. However, these three leadership traits did not lead him to success against Martin Thaler, the leader of the boarding school students, but on the contrary, they made him lose his struggles. It is conveyed through the novel that Egerland, the middle school student leader, is not a good leader and does not have the characteristics of a good leader.

The leader characters in Erich Kästner's school novel *The Flying Classroom* can be analyzed in terms of different leadership characteristics. Different works of children's literature can be used as teaching tools for leadership education.

ETİK BEYAN: " Kästner'in *Uçan Sınıf* Eserini Liderlik Eğitimi Bağlamında Okumak" başlıklı çalışma; anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını; insan veya hayvanların bilimsel amaçlarla kullanılmasını gerektiren bir çalışma olmaması nedeniyle Etik Kurul Onay belgesi alınmasına gerek duyulmamıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. "